

Sörby

L1983:4618
fastigheten Sörby 4:1
Eskilstuna kommun
Södermanlands län
Sabina Larsson

ARKEOLOGGRUPPEN I ÖREBRO AB

Radiatorvägen 11, 702 27 Örebro

Telefon 019-609 04 10

www.arkeologgruppen.se

arkeologgruppen@arkeologgruppen.se

*Översiktskarta över Södermanlands län med
platsen för undersökningen markerad i rött.*

© 2020 Arkeologgruppen AB

Arkeologgruppen rapport 2020:42

Författare

Sabina Larsson

Kvalitetsgranskning

Erica Strengbom

Grafisk form

Nina Balknäs

Omslagsfoto

Undersökningsområdet innan schaktning. Foto från sydväst.

Foto

Arkeologgruppen AB om inte annat anges i figurtexten.

Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriet Dnr R50223371_200001

ARKEOLOGGRUPPEN AB RAPPORT 2020:42

ARKEOLOGISK UNDERSÖKNING
I FORM AV SCHAKTNINGSÖVERVAKNING

Sörby

L1983:4618

fastigheten Sörby 4:1

Eskilstuna kommun

Södermanlands län

Sabina Larsson

Lst dnr 431-7910-2019

Tekniska och administrativa uppgifter

Län	Södermanland
Kommun	Eskilstuna
Landskap	Södermanland
Socken	Tumbo
Fastigheter	Sörby 4:1

Fornlämningsnummer	L1983:4618
Lämningstyp	Gravfält
Datering	—

Typ av undersökning	Arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning
Länsstyrelsens beslutsdatum	2020-03-02
Länsstyrelsens diarienummer	431-7910-2019
Uppdragsnummer i Fornreg	202000308
Arkeologgruppens projektnummer	P20008

Projektledare	Erica Strengbom
Fältpersonal	Erica Strengbom

Undersökningstid	2020-03-26 till 2020-03-27
Undersökt yta	90 m ² eller 180 löpmeter
Inmätningsteknik	Handhållen GPS
Koordinatsystem	SWEREF 99 TM
Höjdsystem	RH 2000

Arkiv

Arkivmaterial förvaras tillsvidare hos Arkeologgruppen AB.

Digitalt arkiv

Digitala data förvaras tillsvidare hos Arkeologgruppen AB.

Fynd

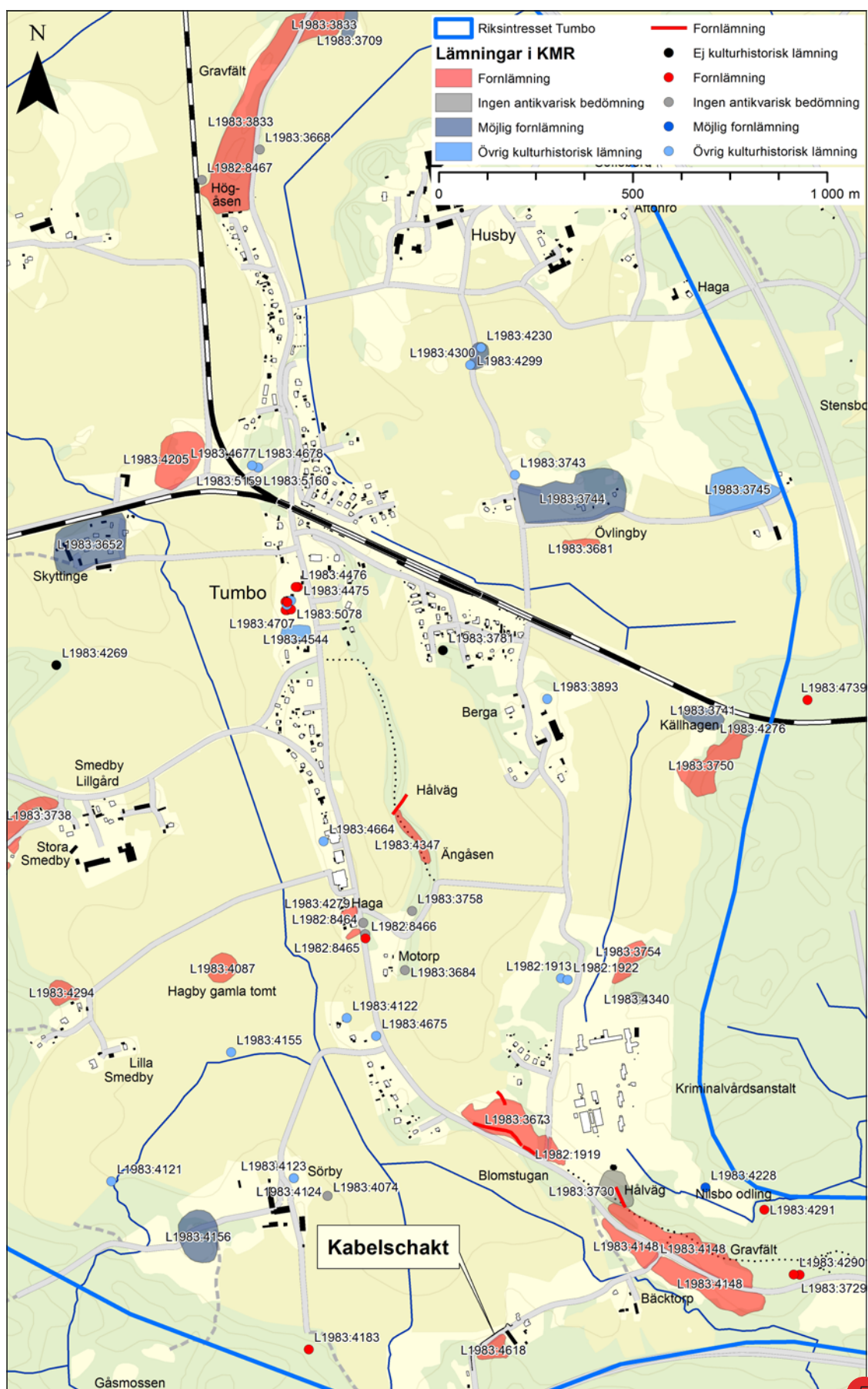
Inga fynd påträffades.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	6
Inledning	6
Bakgrund och kulturmiljö	6
Syfte och målgrupper	8
Metod och genomförande	8
Resultat och tolkning	10
Utvärdering av resultaten i förhållande till undersökningsplanen	10
Referenser	11

Figur 1. Karta över Eskilstuna med platsen för schaktningsövervakningen markerad med svart ring. Skala 1:250 000.

Figur 2. Karta över den sydöstra delen av riksintresset Tumbo. Skala 1:15 000.

Sammanfattning

I mars 2020 har Arkeologgruppen AB genomfört en arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning inom fastigheten Sörby 4:1 i Eskilstuna kommun. Uppdraget gällde nedläggandet av en ny markkabel intill gravfältet L1983:4618. Inget av arkeologiskt intresse framkom vid undersökningen.

Inledning

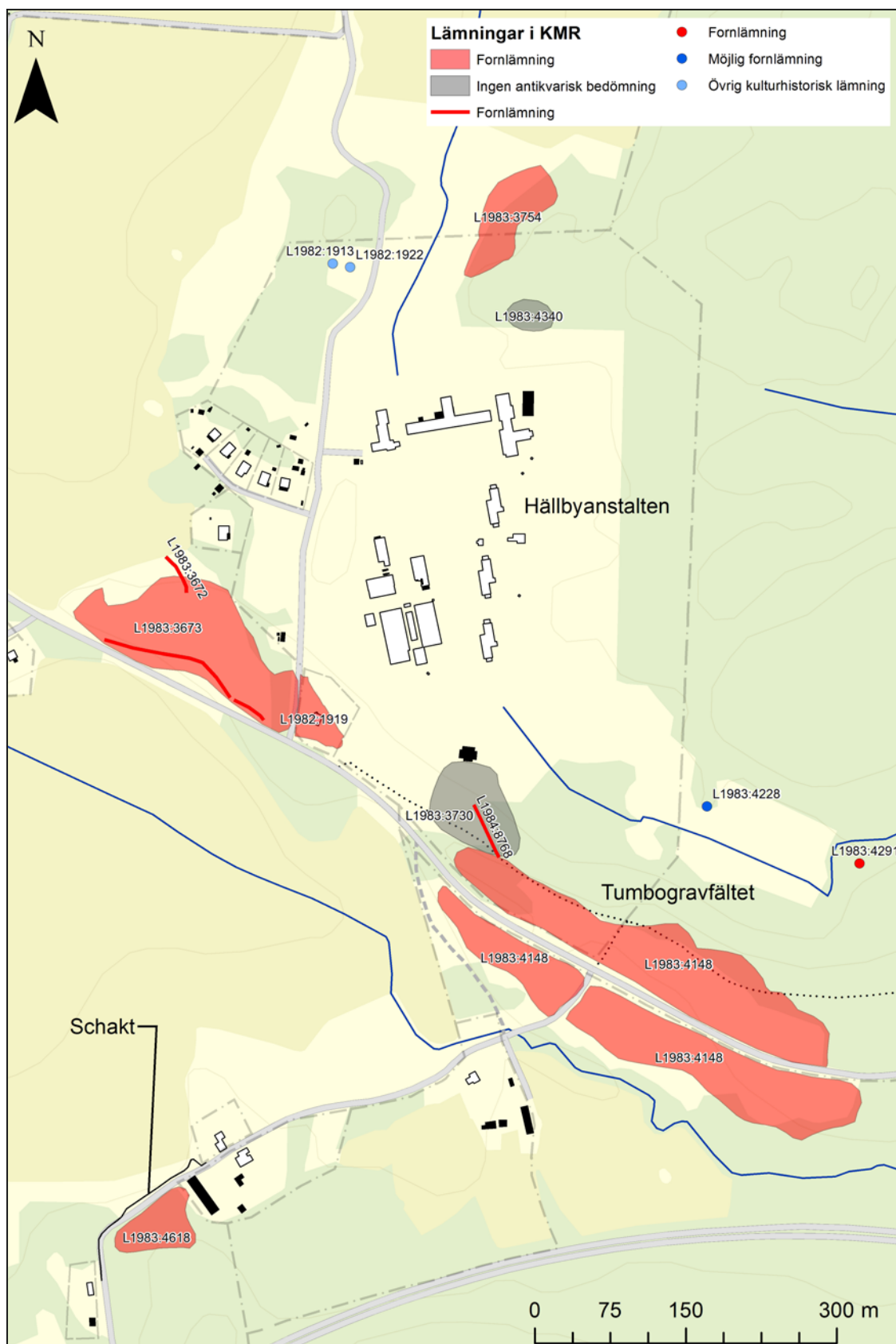
Vattenfall Services Nordic AB har i mars 2020 schaktat för ny markkabel inom fastigheten Sörby 4:1 i Eskilstuna kommun i Södermanland. I samband med markingreppet genomförde Arkeologgruppen AB en arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning. Den planerade sträckan för markkabeln var belägen intill gravfältet L1983:4618 varför Länsstyrelsen i Södermanlands län beslutat om den arkeologiska insatsen. Uppdraget bekostades av Vattenfall Services Nordic AB.

Bakgrund och kulturmiljö

Undersökningsområdet är beläget inom ett område av riksintresse för kulturmiljövården. Inom riksintresset Tumbo ingår Tumboåsen och en del av Strömholmsåsen som båda fungerat som viktiga kommunikationsleder mellan Södermanland, Västmanland och Uppland. Landskapet visar än idag på forntida bruk med gravfält, boplatser och färdvägar.

Undersökningsområdet är beläget cirka 500 meter sydväst om det stora Tumbogravfältet (L1983:4148). Det består av minst 432 lämningar varav cirka 300 är högar. Enstaka gravar har undersökts av bland annat Ivar Schnell. I senare tid har Sörmlands museum genomfört ett flertal arkeologiska insatser i området, framför allt kopplade till ombyggnationer av Hällbyanstalten (se bland annat Svensson 2007). Vid en särskild arkeologisk undersökning år 2007 undersöktes flera gravar på åsen varav tre daterades till förromersk järnålder (Norberg & Svensson 2009).

Gravfältet L1983:4618 är beläget i blockrik terräng i en moränsluttning. Det består av minst 15 lämningar varav två är högar och tolv är runda stensättningar. Högarna är runt 10 meter i diameter och 0,7 respektive 0,9 meter höga. Den mindre av högarna är belägen i strax intill vägkröken och har kraftiga skador efter vägbygget. Två av stensättningarna utmärker sig i storlek med en diameter på 9–10 meter. Övriga är mellan 4 och 7 meter i diameter och mellan 0,2 och 0,4 meter höga. Två stensättningar har mittblock och åtminstone en har kantkedja. Flera av stensättningarna har skadade i kanten.

Figur 3. Karta över närområdet som visar närheten till det stora Tumbogravfältet.
Skala 1:6 000.

Syfte och målgrupper

Syftet med den arkeologiska undersökningen var att löpande undersöka och dokumentera mindre komplicerade lämningar samt att tillvarata fynd. Om möjligt skulle daterbart material insamlas för ^{14}C -analys. Målgrupper var främst Länsstyrelsen och företagaren.

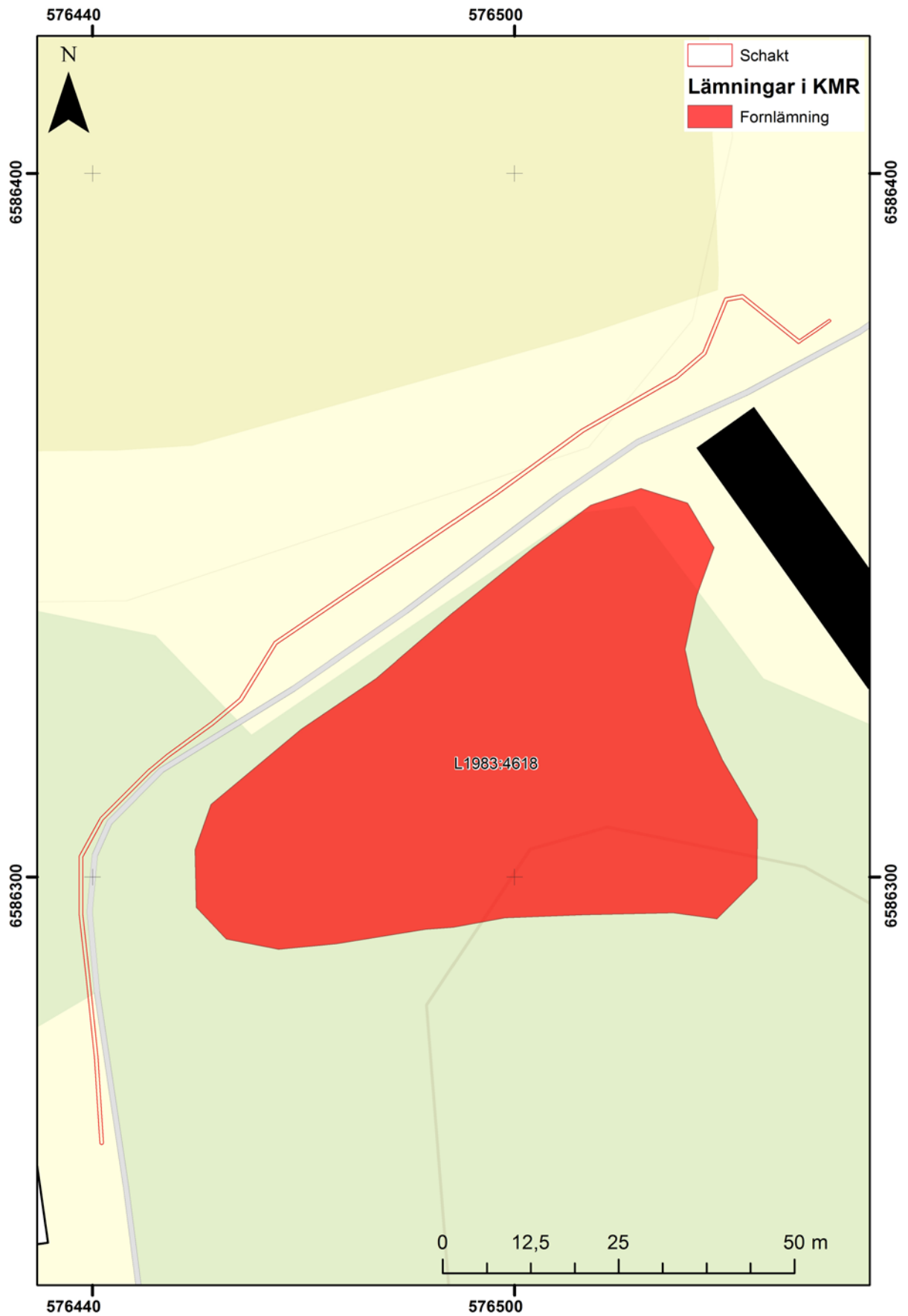
Metod och genomförande

Norr om vägen grävdes schaktet i hagmark medan det på västra sidan förledes i dikeskanten. Schaktningen genomfördes med maskin och grävdes skiktvis ner till ett djup av 0,8 meter. Schaktet dokumenterades, fotograferades och mättes in med handhållen GPS. All inmätning gjordes i SWEREF 99TM.

I samband med undersökningen genomfördes en inspektion av gravfältet. Som tidigare noterats i Kulturmiljöregistret (KMR) är gravfältet kraftigt överväxt av sly, gran och tall. Lämningarna var vid detta tillfälle svåra att upptäcka och endast ett fåtal stensättningar kunde identifieras.

Figur 4. Sydvästra delen av schaktet. Foto från sydväst.

Figur 5. Schaktplan. Skala 1:800.

Resultat och tolkning

Schaktet grävdes med 0,5 meter bred skopa ner till 0,8 meters djup. Arbetet påbörjades i vägkanten nordöst om Sörby gårds ladugård. Längs med vägen observerades ett 0,7 meter tjockt matjordsliknande utfyllnadslager med kantiga stenar i storleken 0,10–0,50 meter. Bland stenarna fanns taktegel och flintgods. Schaktet fortsatte ut i en båge i hagmark med stora stenblock. Under vegetationen framkom ett 0,10–0,15 meter tjockt ploglager, därefter vidtog en undergrund av ljusbrun fin sand. Schaktet grävdes vidare i hagmarken längs med vägen och ungefär i höjd med gravfältets mitt korsade ett åkerdike schaktet. Diket var 0,8 meter brett och 0,2 meter djupt med en skålformad profil. Efter diket övergick undergrunden till en ljusbrun lerig silt med 0,3–0,4 meter stora stenar. Vid vägens krök svängde även schaktet av och följde vägens riktning i dikeskanten. Här bestod undergrunden av storblockig morän. Ingenting av arkeologiskt intresse framkom vid schaktningsövervakningen.

Utvärdering av resultaten i förhållande till undersökningsplanen

Syftet med schaktningsövervakningen var att löpande undersöka och dokumentera mindre komplicerade lämningar samt tillvarata fynd. Då inga arkeologiska lämningar påträffades insamlades heller inga prover för ¹⁴C-datering. Uppdraget har genomförts inom budget och tidsram.

Referenser

Tryckta källor

Norberg, L. & Svensson, I.. 2009. *Boplats, gravar och hålväg i Tumbo. Särskilt undersökning. Yngre bronsålder & järnålder. Fornlämningarna Tumbo 13:2, 148 & 33:1–3, Berga 1:3 & 1:5, Tumbo socken, Eskilstuna kommun, Södermanlands län*. Sörmlands museum arkeologiska meddelanden 2009:09.

Svensson, I.. 2007. *Hällbyanstalten. Särskild utredning. Berga 1:5, Tumbo socken, Eskilstuna kommun, Södermanlands län*. Sörmlands museum arkeologiska meddelanden 2007:02.

Arkeologgruppen AB

RAPPORT 2020:42

